№ 49 Հինգշաբթի Մայիսի 7 — 1887 — Հինգշաբթի Մայիսի 7 № 49

ՏԱՍՆ ԵՒ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարվանը 6 ռուբլի։ Առանձին համարները 7 կոպէկով։

Թիֆլիսում դրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Մեր հասցէն. Тифлисъ. Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ֆինանսական խառնաշփոթութիւնը Եւրոպայում.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Նուխուց. Նամակ Բագուից. Նամակ Մեծ-Ղարաբլխայից. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Եւրոպական գիւղօտանան. Նամակ Թիւրքիայից. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.— ԲՕՐԱԼ. — ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԽԱՌՆԱՇՓՈԹՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒՐՈՊԱՅՈՒՄ

—

Դուցէ ոչ մի ժամանակ չէր տիրում Եւրոպայում այն տեսակ խառնաշփոթութիւն ֆինանսական հակայողութիւնների և դաշինքների մէջ, որքան այս րոպէիս։

Մեղանում էլ, Ռուսաստանում, երբ նշանակվել է ֆինանսների նոր մինիստր, թէ կառավարչական շրջաններում և թէ մամուլի մէջ սկսել են յայտնվել միմեանց կատարելապէս հակասող մտքեր ֆինանսների բարւոքման հնարաւորութեան մասին։ Թէ այլ և այլ յանձնաժողովները, թէ մամուլը ամեն օր ինչ ծրագիրներ ասես առաջարկում են ֆինանսները բարւոքելու համար, և ուշադրութեան արժանի է այն հանգամանքը, որ այդ բոլոր բազմաթիւ ծրագիրները անդադար միմեանց հակասում են։ Ոմանք առաջարկում են այժմ գոյութիւն ունեցող կրեդիտական կանցելարիան դարձնել մի առանձին վարչութիւն,—միւսները դարձնել պետական բանկը մի կենտրոնական կասսա ֆինանսների մինիստրութեան համար։ Ոմանք կարծում են, որ պէտք է այսուհետև դադարեցնել երկաթուղիների կառուցանելը, իսկ եղածները պետութեան սեփականութիւն դարձնել, պակասեցնելով սակագները,—միւսները հաստատած են, որ ֆինանսները կը բարւոքվեն միայն այն ժամանակ, երբ Ռուսաստանը իր ֆինանսների մէջ կազատվի օտար երկիրների ազդեցութիւնից, և առաջարկում են այդ նպատակով դադարեցնել արտաքին փոխառութիւններ անելը, հրատարակելով թղթադրամի անսահման քանակութիւն և ձեռնամուխ լինելով մեր ոսկեայ հանքերի մշակութեան ընդարձակմանը։ Ոմանք կարծում են, որ ֆինանսական հաստատ դրութեանը կը հասնենք միմիայն այն ժամանակ, երբ կառավարութիւնը կը սկսի նպաստել արդիւնաբերութեան և առևտրի ծաղկման, խստացնելով իր վերահսկողութիւնը ակցիոներական ընկերութիւնների վրա, արմատական վերանորոգութիւն մտցնելով մաքսային գործի մէջ՝ աւելի էլ բարձրացնելով ներմուծվող արդիւնքների վրա դրված մաքսի չափը,—միւսները այն կարծիքի են, որ ֆինանսները անմիջապէս կը բարւոքվեն հէնց որ անուղղակի հարկերի տեղ կը մտցնվի ուղղակի հարկը եկամուտի վրա։ Գտնվեցան և այնպիսի խորհրդատուներ, որոնք ոչ թէ միայն առաջարկում են նորից մտցնել աղի վրա մենավաճառութիւնը, բայց և նոյն իսկ մենավաճառութիւն մտցնել ծխախոտի և օղիի վրա, մոռանալով որ պետական ամեն տեսակ մենավաճառութիւններ (մոնոպոլ) անտեսական գիտութեան դատավճռով երբէք ոչինչ օգուտ, ոչինչ շահ տուած չեն պետութեանը։

Եւ ահա այդ խառնաշփոթ ֆինանսական առաջարկութիւնների մէջ, այդ միմեանց հակասող սխեմաների մէջ մարդը անկարող է լինում լաւը վատից զոկել, մանաւանդ որ առաջարկութիւններից ամեն մէկը միւսին հակասում է, մէկը միւսի ազդեցութիւնն է ոչնչացնում։

Եւ այդ տեսակ ֆինանսական խառնաշփոթութիւնը տիրում է այս րոպէիս ամբողջ Եւրոպայում։

Այդ բոլորի մէջ միմիայն երկու պրինցիպներ անուրանալի են և ամեն տեսակ հակառութիւնից բարձր են կանգնում։ 1) որ մի երկրի ֆինանսները միայն այն ժամանակ բաւական են, երբ ինքն ժողովուրդը հարուստ ու արդիւնաբերող է դառնում և 2) որ երկրի ֆինանսական լաւ դրութիւնը կախված է ոչ թէ կառավարութեան այս կամ այն բազմակողմանի աղբիւրներից ստացվող առատ եկամուտից, այլ նրանից թէ ի՞նչպէս և ի՞նչի վրա է ծախսում տէրութիւնը իր առատ եկամուտները։

Երբ 1871 թուին Ֆրանսիան յաղթվելով Գերմանիայից վճարեց այդ վերջինին 5 միլիարդ ֆրանկ տուգանքը, պէտք է կարծէինք որ Ֆրանսիան դրանից յետոյ կաղքատանայ, իսկ Գերմանիան սատակ կը հարստանայ։ Բայց հակառակն եղաւ. Ֆրանսիան, շնորհով իր նորքին հարստութեան, իր ընդարձակ արդիւնաբերութեան, ուրիշ երկրների հետ համեմատելով իր մէջ եղած անշուշտ պրօլէտարիատի պատճառով շուտով նորից հարստացաւ և ուղղեց իր ֆինանսները, իսկ Գերմանիան ծախսելով իր ձեռք բերած ամբողջ կօնտրիբուցիան, յիշեալ 5 միլիարդ տուգանքը ոստիկանութեան, զօրքի և զինուորական պէտքերի վրա և ոչ թէ երկրի տնտեսական բարւոքման վրա,—նրա դանձարանը նոյն աղքատ դրութեան մէջ մնաց և այդ 5 միլիարդները ծախսելուց յետոյ անմիջապէս սկսեց աւելի էլ ծանրաբեռնել իր հպատակ ժողովուրդը ամեն տեսակ նոր, ծանր, և անարդար հարկերով։

Մի երկրի ֆինանսները այն ժամանակ ծաղկած դրութեան մէջ են լինում, երբ ինքն ժողովուրդը հարուստ ու արդիւնաբերող է, երբ նա այնքան է արդիւնաբերում, որ կարողանում է իր պատրաստած արդիւնքները օտար երկիրները վաճառահանել, երբ հեշտութեամբ կարողանում է իր հարկերը վճարել տէրութեանը։

Երկիրները հարուստ կամ աղքատ են լինում նայելով թէ տէրութիւնները ղէլխաւորապէս ինչ բաների վրա են ծախսում՝ հպատակ ժողովրդից հաւաքած հարկերը և տարուց տարի ձեռք բերվող եկամուտները՝ քաղաքա-տնտեսական տեսակէտից արդիւնաւոր թէ ապարդիւն բաների վրա։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՆՈՒԽՈՒՑ

—

Ապրիլի 29-ին

Զինուորագրութեան պատճառով ամենայն օր հարիւրաւոր գիւղացիք հաւաքվում են տեղիս հոգևոր կառավարութեան դուռը։ Զինուորագրութիւն չը տեսած ռամիկ ժողովուրդը սատակ չը փոթված է. տեղիս հոգևոր կառավարութիւնը դրանց օգնելու փոխանակ կամենում է յարմար առիթից օգուտ քաղել՝ դրանց մի լաւ ծծել։ Անհաշիւ մարկաներ են պահանջում՝ մէկից երկու, միւսից երեք, չորս, հինգ և այլն. ստիպմամբ և նեղելով պահանջում են յօգուտ հոգևոր ուսումնարանի, մէկից՝ երեք ռուբլի, միւսից՝ չորս, հինգ, տասը և այլն։ Ներկայացրած խնդիրքը չեն ընդունում, այլ պահանջում են, որ իրանց դրել տան և երկու երեք տողի համար 60-ական կոպէկ են վերցնում։ Վա՛յ է գիւղացուն, եթէ որդու անունը չափաբերական մատեանի մէջ չը կայ. այն ժամանակ նա պէտք է քառապատիկ աւելի վճարի և իր որդու տարիքը դանել տայ։ Խեղճ գիւղացիք չը գիտեն ում դիմեն. տեղիս յայտնի Գարեգին վարդապետն էլ գործերի այսպիսի խառն ժամանակ Նովսէն Թողել՝ չը գալիս է Թիֆլիս, Ղարաբաղ՝ յայտնի չէ ինչ նպատակով։

Կախ գիւղից մի քանի պատուելի հայ հարուստներ դալով Նուխի վարդապետին խնդրեցին, որ իրանց գիւղի տէր-Յովհաննէսին փոխէ և մի այլ հոգի տայ իրանց։ Տէր-Յովհաննէսը մի ժամանակ գործարանում բանւոր էր, յանկարծ քահանայ է ձեռնադրվել. ի հարկէ, այդպիսին չէ կարող կախի պէս տեղին բաւականութիւն տալ, ուր հարուստ և զարգացած օտարականներ են լինակվում։

Ինչպէս հաստատ աղբիւրից տեղեկանում ենք, ս. Սինոդը վերջապէս վճռել է հեռացնել Գարեգին վարդապետ Սախանեանցին և տեղը մի այլ հոգևորական նշանակել։

«Մշակի» այս տարվայ № 41-ում մի պարոն Ա. ստորագրութեամբ խօսելով «մ ա տ ա ղ» տնելու տվողութեան մասին, ի միջի այլոց դիպչում է և ս. Աստուածածնայ եկեղեցու երեցփոխանին, այն ինչ երեցփոխանը մի շատ ազնիւ, գործունեայ մարդ է և հոգւով նուիրված եկեղեցու շահերին։

***

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒԻՑ

—

Ապրիլի 30-ին

Ներկայ ամսոյս 24-ից Բալախանում լողում ենք նաւթի մէջ։ Ուր որ շրջում ես՝ ֆանտան է առաջդ դալիս։ Գինը իջաւ կէս կոպէկից—3/4 կոպէկի, այն էլ առնող չը կայ։ Տեղ էլ չունենք ածելու։ Ֆանտաններից մէկը պատկանում է պ. Մարկովին։ Շատերը ասում են, որ ցայժմ նորա—(Մարկովի)—ֆանտանի նմանը տեսնված չէ. խփում էր մօտաւորապէս 30 սաժէն բարձրութեամբ. իր շուրջը կէս վերստի չափ տարածութիւն ողողել է բոլորովին և հարևաններին մեծ վնասներ է պատճառել։ Սարունչիի ժողովուրդը պահանջում է վնաս 300 ռուբլի, նոյնպէս և այլք։ Այժը աննկարագրելի էր. փակել անհնարին է։ Թողնում են այնքան, որ ինքը հանդարտվի, ինչպէս որ եղաւ էլ խակապէս, յուրախութիւն հարատիրոջ և հարևանների։ Օրը տալիս էր 200,000 պուդ։ Ի՞նչ պիտի լիներ, յիրաւի, հարատիրոջ և մանաւանդ Սարունչիի ժողովրդի դրութիւնը, եթէ չարունակ մի ամիս խփէր այսպիսի անասելի ուժով,—երևակայել դժուարին չէ։ Հէնց այժմ ես, չը նայելով որ արդէն դադարել է հորը և չէ խփում, թուրքերը ասում են՝ «աքչի ըլա դադ օղմաղ քի, էօվլմըզ երխտի գեստի»—դա բու Մարկիովն։ Ով ամբար ունէր լցրեց, առանց որ և է դժուարութեան, և յետոյ պիտի ծախէ, խօսք չը կայ, աւելի թանդ գնով։ Ուղտապանների աչքը լոյս՝ լցնում են տիկերը, չնչին դումար տալով իրանց վրա գաղանի ծախող գործակատարին։ Միւս աչքի ընկնող հորը պ. Գասպար Տէր-Մարգարեանցինն է—միակերպ խփում է օրը 150,000 պուդ։ Սա էլ կարծես ամենեին բաղդ չունի,—հաւաքեց, ածեց, ամբարները լցրեց և յանկարծ եբէկ գիշեր՝ ամբարներից մէկը պատուվեց և 250,000 պուդ նաւթ դուրս հոսեց, մեծ մասը վիչացաւ, մնացածը ընդունեց Նօբէլը։ Միւս ֆանտանները հանդարտեցան, որը մաքրում են, որը բոլորովին փչացաւ։ Նաւթանցքները գործում են անդադար, միայն Նօբէլի երկու նաւթանցքները խփում են օրական 250,000 պուդ։ Նաւթը արտահանելու միւս ճանապարհը երկաթուղին է։ Թէ նա ինչպէս է արտահանում,—թողնում եմ մի այլ անդամ դրելու համար։

***

ՆԱՄԱԿ ՄԵՆ-ՂԱՐԱԲԼԻՍԱՅԻՑ

—

Ապրիլի 30-ին

Դանդ դրած է ժողովրդական նախապաշարմունքների հետ պատերազմել, մանաւանդ գիւղական կեանքում, որտեղ ամենայն ինչ համրաքայլ է ընթանում, որտեղ վհուկ պառաւի կախարդական խօսքը, չենծու երազը աւելի մեծ դեր է խաղում, ամբոխի վրա աւելի է ազդում, քան առողջ խօսքը, բարոյական քարոզը։ Աւանդական վնասակար սովորութիւնները դարերի ընթացքում կեանքի վրա անջնջելի հետքեր թողնելով, երկար ժամանակ և մեծ ջանքեր են պահանջում նրանց արմատախիլ անելու։

Մեր հասարակութեան բանիմաց մասը իր հոգևորականներով տարիներից ի վեր ամբողջ ուժով կռուում է մի այդպիսի վնասակար սովորութեան դէմ, բայց, տարաբաղդաբար, դեռ ևս անյաջող. դա՝ ամարային ամիսներում, գիւղացու աշխատութեան ամենատաք օրերում արտերի համար «հոգմի» պահելու անբարոյականացնող սովորութիւնն է, որ անչնչատակ ժամանակներից մեր պապերը առանդել են մեզ և մենք որպէս հարազատ որդիք սրբազործութիւն ենք համարում մեղանչել նրա դէմ։ Դարերից առաջ տիրապետող սխալ կարծիքները բնութեան երևոյթների մասին, այսօր էլ ամենայն մոլեռանդութեամբ պաշտում է ժողովուրդը ի վնաս իր բարօրութեան։ Որքան կուզես զլուխ տրաքացրու, նա չէ հասկանում որ իր վարմունքի մէջ ոչինչ կրօնական խորհուրդ չը կայ, որ «հոգմին» ոչ անձրև կարող է մեզ տալ և ոչ զրկել նրանից. դա անմտութիւն է. չէ կարողանում ըմբռնել որ գիւղական մշակ դասի համար բօպէն չատ թանդ պէտք է գնահատել այն ամիսներում, որոնց մէջ իսկապէս վճռվում է նրա կեանքի խնդիրը։ Հարիւրաւոր ձեռքեր օրերով անդործութեան դատապարտել, նիւթական զգալի հարուած է մի երկրագործ աղքատ ժողովրդի համար, որի ապրուստը գլխաւորապէս հիմնված է օրական աշխատանքի վրա։

Ահա հնձած խոտը արևակէզ է լինում, փչանում է. մշակ է կանչում, բայց ո՞ւր է նա. նախապաշարմանց զօրեղ ազդեցութեան տակ ճնշված, չէ կարողանում իր կապկապած ձեռքերը արձակել, շղթայած ոտքերը շարժել. նա անդգայացած մ ր ա փ ո ւ մ է. այդ երկուշաբթի օրն է, իսկ երեքշաբթի երբ զարթնում է նա, ձեռքի վաստակը անձրևից և այլ պատահարներից ոչնչացած է տեսնում. և քիչ չեն պատահում այս տեսակ զգալի հարուածներ։ Մրբ պէտք է խեղճ գանք։ Այս կամաւոր զրկանքը կրում է մեր ժողովուրդը յանուն կրօնասիրութեան, բայց ուղիղ կը լիներ ասել յանուն կրօնամոլութեան, որ մղում է դէպի անգործութիւն, հարուածելով բարոյապէս և նիւթապէս։ Մի ժողովուրդ, որ քրիստոնէական աշխարհից դարերով սրբագործված օրը չը գիտէ վայելուչ կերպով յարդել, չը գիտէ կիրակին սուրբ պահել, նրա համար «հոգմի» պահելը ունի՞ որ և է կրօնական-բարոյական նշանակութիւն։ Այդ օրը իսկապէս կորած մոլորած հաշիւների, խոշոր անբաւականութիւնների, անկարգութիւնների օր կարելի է համարել մեր ամբոխի համար. իսկ աւելի հաճոյ մասը այժ չունենալով անխորհուրդ սովորութեան ընդդիմադրել, ակամայ սպառում է իր ժամանակը դատարկաբանութեան և ա ա մ ա խ ղ ի մէջ. գոնէ եկեղեցի յաճախէին այդ օրը, դուցէ վոքը ինչ հոգեկան մխիթարութիւն դտնէին. այդ էլ չը կայ. և սա, ամբոխի կարծիքով, կրօնական զգացմանց արտայայտութիւն կը նշանակէ։

Զը մոռանանք յիշել, որ օտարական ժամանակաւոր արհեստաւորները, մշակները, ինչ ազդեցութեան և պատկանեն՝ նոյնպէս զոհ են գնում մեր ադիտութեան. նրանք ևս մեզ հետ դատապարտված են անգործութեան. և որքան վատ է ազդում մեր անմարդասէր վարմունքը։ Վերջապէս ժամանակ է ամբոխի յամառ կամակորութիւնը խորտակել, որ չը գիտէ իր բարիքը հասկանալ, իր դառը վիճակի մէջ մտնել. ժամանակ է փոքր ինչ զրական միջոցների դիմել այս տգեղ երևոյթի առաջն առնելու համար. դա պատիւ չէ մեր հասարակութեան։

Բայց ինչ հնար ունենք. որքան ճանաչում ենք մեր ժողովրդին, միակ ելքը իշխանական զօրութիւնն է, որ եթէ այժ չը տար ամբոխի քմահաճ ցանկութիւններին և նրան հաճոյանալու կարիքը մի կողմ դնելով զրական կերպով ներգործէր, վաղուց գուցէ վերջ տրուած լիներ այդ վնասակար սովորութեան։ Հաստատամիտ և ժողովրդի իսկական բարիքը ցանկացող տանուտէրի համար զժուար չէ այդ քայլը անել—հանդոյցը կտրել. նրան ամենայն եռանդով կաջակցէ հոգևորականութիւնը և ժողովրդի բանիմաց մասը, որոնց

համերաշխ գործունէութիւնը կը ստիպէ վերջապէս ամբոխի մարդուն լռել. սա հաստատ է։ Ոչինչ բարիք չէ կարելի առաջացնել հասարակական կեանքի մէջ, եթէ ամբոխի խելքով կը մտածենք, նրա զգացմունքներով կառաջնորդվենք. դա կը նշանակէ մեր գործերը անշարժութեան մատնել, մեռելութեան հասցնել։

Հրաւիրում ենք մեր յարգելի տանուտէրի և բանիմաց դասի լուրջ ուշադրութիւնը այս կենսական խնդրի վրա, յանուն ժողովրդի բարոյական և նիւթական շահերի։

Ղարաքլիսեցի

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հաստատ աղբիւրներից տեղեկանում ենք, որ մեր յայտնի դերասան պ. Ադամեան ներկայ մայիս ամսին գնալու է ԲԱԹՈՒՄ, այնտեղ երկու ներկայացում տալու համար։ Մեզ հաղորդում են որ Բաթումի հայ հասարակութիւնը անհամբեր սպասում է Ադամեանի գալուն։

—

Ֆրանսիացի Ժիւլ Մուրիէ կրկին մի գիրք է հրատարակել Կովկասի մասին։ Գիրքի վերնագիրն է «Բաթում և Ճորոխ գետի աւազանը» (Batoum et le bassin du Tchorok)։ Գիրքը տպված է Փարիզում։

—

Մայիսի 2-ին, նախկին Աւծրոնու թատրոնում կայացաւ Թիֆլիսի աղնուականների կալուածական բանկի հիմնադիր-անդամների տարեկան ընդհանուր ժողովը։ Այդ ժողովում քննվեցաւ և հաստատվեցաւ բանկի անցեալ 1886 թվի հաշիւը։

—

Լսում ենք որ մեր նկարիչ պ. Բաշինջաղեան շուտով գնալու է Բաթում, այնտեղ իր պատկերների ցուցահանդէս բանալու համար։

—

Անդրկասպեան երկրի ՍԵՐԱԽՍ քաղաքից մեզ գրում են։ «Առուտուրը այստեղ շատ վատ դրութեան մէջ է։ Վաճառականը հաղիւ կարողանում է իրան ամենաանհրաժեշտ օրվայ ծախսը առուտուրով ձեռք բերել։ Իսկ ով որ քիչ թէ շատ դրամագլուխ ունի, գործ է դնում այդ դրամագլուխը չինութիւնների վրա, յուսալով որ հետզհետէ զորքի թիւ աւելանալով կը բարձրանայ և առուտուրը, ուրեմն և կառուցված խանութները աւելի թանգ գնով կարելի կը լինի վարձով տալ։ Առժամանակ շահվում են միայն աղիւսներ պատրաստող պարսիկները, բայց սրանք էլ իրանց դաղձը քէֆերի վրա են ծախսում։ Այստեղի պարսիկների մէջ անասելի կերպով տարածված է արբեցողութիւնը, թղթախաղը և անբարոյական շռայլ կեանքը։ Իրար մէջ էլ պարսիկները անդադար կռիւներ ունեն, շատ անգամ իրար դաշոյնով են դարնում ու իրար վէրքեր հասցնում։»

—

Անձրևներից յետոյ եղանակը ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ հով է դարձել։ Առհասարակ Թիֆլիսում, տարվայ ամենալաւ ժամանակը կարելի է համարել ապրիլի կէսից մինչև մայիսի կէսը, երբ փողոցների երկայնութեամբ տնկված ակացիաները ծաղկում են և լցնում են օդը անուշահոտութեամբ։ Մուշտայիդի այգիում այս բոլէիս կանաչը թարմ ու զուարթ է և փոքր ի շատէ խոնաւ օդը ակացիայի ծաղիկների անուշահոտութեամբ լի է։

—

Թիֆլիսի քաղաքային դուման իր մայիսի 1-ի նիստում զլխաւորապէս զբաղվեցաւ ջրանցքի ջրից օգտվելու կանոնների քննութեան շարունակութեամբ։ Նիստի սկզբում բաւական երկար խոսակցութիւնների նիւթ դարձաւ արձանագրութեան մի կէտը,—այն է, որ ձայնաւոր Միքելաձէ նախորդ նիստերում իր առարկութիւնների ժամանակ գործ էր դրել մի քանի վիրաւորական, և գործի հետ կապ չունեցող խօսքեր։ Որ այս կամ այն ձայնաւորի հասցէին ուղղած վիրաւորական խօսքեր գործ դնելը անտեղի է դումայի մէջ,—դրա դէմ ոչինչ չէ կարելի ասել։ Բայց մի բան զարմանալի է այդ բոլորի մէջ. առարկութիւնների ժամանակ ձայնաւորներից շատերը զանազան անտեղի սրամտութիւններ են անում, գործ են դնում զանազան վիրաւորական խօսքեր, անում են միմեանց հասցէին ուղղված վիրաւորիչ ակնարկութիւններ,—և այդ բոլորի դէմ իսկոյն չեն բողոքում ձայնաւորները, նախագահը ոչինչ նկատողութիւն չէ անում,—բայց երբ քարտուղարը միանդամայն արդարացի կերպով նոյն խօսքերը առմնայն ճշդութեամբ մտցնում է արձանագրութիւնների մէջ, և կարդում է լսուր ձայնաւորների,—այն ժամանակ է միայն դուման զղում թէ այս ինչ կամ այն ինչ նկատողութիւնը վիրաւորական է և անյարմար արձանագրութեան մէջ մտցնելու համար։ Պ.-ս. ձայնաւորները այդ մասին պէտք է նոյն իսկ ճառախօսելիս մտածէին։

—

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒԻՑ. «Ապրիլի 30-ին Թաղիևի թատրոնում կայացաւ թուրքերի երկրորդ ներկայացումը։ Խաղացվեցաւ «Ալիսիմիկ», կոմէդիա չորս գործողութեամբ, հեղինակութիւն Ախունդովի։ Ներկայացումն միջակ անցաւ։ Հասարակութիւնը անցեալ անգամից շատ քիչ էր, և դաձնները էլ մեծ մասամբ ուրիշ ազգերից էին։ Սիրողներից պ. Աբելեան ստացաւ մի ընծայ։»

—

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են։ «Տեղիս տօնավաճառի հրապարակի վրա պատրաստութիւններ են տեսնվում։ Ամենքը շտապում են վայելուչ խանութներ կառուցանել, ապրանքները դասդասելու համար. այդ տեսակ խանութներ արդէն մօտ 20—25 հատ, բոլորովին պատրաստ են։ Փայտեայ չինութիւնները բոլորն էլ հասարակ են, միայն մէկը իր դեղեցկութեամբ մարդու ուշադրութիւն է գրաւում. դա հիւրանոցն է։ Այսօր մայիսի 3-ն է, բայց Ռուսաստանից կամ ուրիշ տեղերից դեռ վաճառականներ չեն երևում. շատերը կարծում են, որ այս տարի տօնավաճառը մեծ աջողութիւն չի ունենայ։»

—

Մեզ գրում են ԲԱԳՈՒԻՑ։ «Տեղական «Каспій» լրագրում մի քանի օր առաջ տպագրված էր ոստիկանապետի հրամանը, որով պատուիրվում է այն հրէաներին, որոնց օրէնքով արգելված է այստեղ բնակվելու, անմիջապէս թողնել և հեռանալ, հակառակ դէպքում խիստ միջոցներ պէտք է գործադրվեն նրանց դէմ։ Պէտք է նկատած, որ վերջին ժամանակներս այստեղ դղալի կերպով շատացել են հրէաները, մանաւանդ այդ նկատելի է հարուստ Ռօտշիլդի երեալուց յետոյ։»

—

Մեզ ուղարկված է հետևեալ նամակը տպագրելու համար։ «Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան» վարչութիւնը խնդրում է ձեզ տալ ի գիտութիւն հայ հասարակութեան, որ պ.-պ. Կոնստանտին Ալիխանեանց և Գէորգ Եսանդուխեանց ուղարկած են վարչութեան, առաջինը՝ 300 բուբլի ի յիշատակ իր հանգուցեալ հօր, իսկ երկրորդը՝ 100 բուբլի ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր,—Թիֆլիսի աղքատ հայ ընտանիքներին բաժանելու համար։ Ընկերութեան վարչութիւնը քաղցր պարտք է համարում մատուցանել երկու պարոններին իր ջերմ շնորհակալութիւնը այդ նուիրատուութիւնների համար»։

—

ՇՈՒԼԱՎԷՐԻՑ, ապրիլի 21-ից մեզ գրում են։ «Երկար անձրևներից յետոյ, վերջապէս, հասան դարնանային օրերը։ Որովհետև անձրևների ժամանակ Լալվարի սարերը ծածկվել էին ձիւնով, այդ պատճառով տաք օրերի հասնելուն պէս ձիւնը սկսեց հալվել և ջրերը բաւական մեծացան, այնպէս որ մեր փոքրիկ գետակը անկարելի եղաւ մինչև անգամ ոտով անցնել։ Գիւղացիների ասելով այս տարի թէ արտերը և թէ այգիները առատ հունձ են խոստանում»։

—

Մեզ գրում են Շուլավէրից հետևեալը։ «Անցած տարուանից մեր հին դաւառապետի, Ալանդէրի, ջանքերով ձեռնամուխ է եղած դիւղիցս 5 վերստ հեռաւորութեամբ գտնվող մի շատ առատ աղբիւրից դէպի մեր գիւղի արևմտեան կողմն այգիները ջրանցք անցկացնելուն։ Կարծեմ ջուրը ըստանալու ենք երկու կէտերում,—մին Զագեամ կոչված թաղում, միւսը Ղարա-Մուրադում։ Ջրանցքի չինելու ծախսը հասնելու է 7,000 բուբլու գումարի։ Այսում են առաջիկայ ամառը չինութիւնը կաւարտվի։ Բայց դժուար թէ ժողովուրդը այս տարի կարողանայ վճարել պահանջած գումարը, քանի որ այս տարի ժողովուրդը նիւթապէս ուժասպառ է եղած, իսկ ջրանցք կառուցանող կապալառուն ինքն այնքան միջոցներ չունի»։

—

ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ մեզ գրում են. «Դերասան Սաֆրազեան մի քանի ժամանակ առաջ այստեղ էլ եկաւ։ Իսկապէս չարժէր դրել այդ մասին, բայց պարոնի մի վարմունքը այնքան դժգոհութիւն է պատճառել, որ լռութեամբ անցնել անկարելի է։ Սաֆրազեանին օգնելու համար ուսանողները մինչև անդամ մասնակցեցին նրա ներկայացմանը։ Առաջին ներկայացման աջողութիւնից սիրտ առած Սաֆրազեան պատրաստվեց երկրորդ ներկայացումը տալու. բայց այս անգամ ուսանողները հրաժարվեցան մասնակցելուց, մանաւանդ որ պէտք է ներկայացվէին և թուրքերէն պիէսներ։ Պարոնը իր ապրիլի 11-ի ներկայացման համար այնպիսի մի խայտառակ ոգիչա հրատարակեց, որ անկարելի է անուշադրութեան տալ այդ հրապարակական յանդգնութիւնը։ Տված ոգիչայի մի օրինակը ուղարկում ենք ձեզ։ Ոգիչայում գրված է. «Թիֆլիսի թատրոնի դերասան և դերասանուհի և Կովկասի թուրքաց թատրոնի հիմնադիր Սաֆրազեանները կը տան թուրքերէն և հայերէն ներկայացում»։ Մօսկվայի պատերի վրա կպցրած ոգիչայում շատերը կարդացին անկասկած, որ «Կովկասի թուրքաց թատրոնի հիմնադիրները» կը ներկայացնեն «За вѣру, за братьевъ» վերնագրով պիէսան, որը ներկայացնում է «Сцены изъ русско-сербской войны»։ Ընթերցողը դուցէ կը հարցնի թէ այդ ինչ պատկերներ են ռուս-սերբական պատերազմից վերցրած, այդպիսի մի վերնագրով։ Այդ ուրիշ ոչինչ չէ, ընթերցող, եթէ ոչ «Շուշանիկ» յայտնի ողբերգութիւնը.... Ոգիչայում գրված էր և թուրքերէն վոդրվիլի անունը, փոխադրութիւն Վասակ Մաղաթեանի, յիշված էր, որ ներկայացման վերջում լեզդինկա կը լինի և այլն։ Հաղորդելով իրողութիւնը, ընթերցողին ենք թողնում դատել, թէ որքան զղուելի և անտանելի են այդ տեսակ բաղդախնդրութիւնները, որ հայ դերասանը և դերասանուհին թոյլ են տալիս իրանց անելու հեռու հիւսիսում։»

—

Ստացանք ԲԱԳՈՒԻՑ պ. Ենովք Տէր-Պողոսեանից, 10 բուբլի, որ պարոնը ստորադրութեամբ է ժողովել, իրանից էլ 2 բուբլի տալով։ Այդ փողով պարոնը խնդրում է մեզ ուղարկել «Մշակի» մի տարեկան համարը Շվէյցարիայում ապրող որ և է քաղաքի հայ ուսանողներին։

—

Ստացանք Փարիզում հրատարակվող «Revue de L'Hypnotisme» ամսագրի այս տարվայ մայիսի տետրակը, որի մէջ, ի միջի այլոց, կայ և մեր հայրենակից բժշկապետ Շլեթեանի (Խարկովի համալսարանի դասախօսի) յօդուածը Հիպնոտիզմի մասին։ Այդ յօդուածի վերնագիրն է՝ «Traitement et guérison par suggestion hypnotique d'un cas d'hemiplegie après apoplexie». Բժշկապետը պատմում է իր յօդուածի մէջ թէ ինչպէս դեկտեմբերի 6-ին անցեալ 1886 թվի նրա մօտ եկել էր 40 տարեկան կիսանդամալոյծ մի մարդ և ինչպէս հիպնոտիզմի միջոցով, քնացնելով հիւանդին, բժշկապետ Շլեթեան մօտաւորապէս երկու ամսվայ ընթացքում, 12 սէանսներում, կատարելապէս բժշկել է հիւանդին։ Այժմ այդ կիսանդամալոյծը ման է գալիս ազատ, առանց յոգնելու, նրա գլուխը այլ ևս չէ պտտվում, նրա կալմուածքի բոլոր գործակատարութիւնները բնական են։ Նոյն յօդուածում բժշկապետ Շլեթեան պատմում է մի երկրորդ դէպք իր պրակտիկայից։ Ներկայ թվի փետրվարի 13-ին ներկայանում է նրան մի 10 տարեկան աղջիկ, զանգատվելով որ ձախ ոտքի մկանունքների մէջ ունի անտանելի ցաւվատիզմ, որ իրան արգելում է մանդալ. նա մանդալիս լալիս է, այնքան սաստիկ են ցաւերը։ Բժշկապետը ենթարկում է նրան հիպնոտիզմի ազդեցութեանը, քնացնում է աղջկան և մի 6 րոպէից յետոյ յանկարծ զարթեցնելով նրան ասում է. «վեր կացէք, զաւակս, և ման եկէք, դուք բժշկված էք և այլ ևս ցաւ չէք զգայ։» Երեխան վեր է կենում, սկսում է ման գալ, նոյն իսկ վազվզել սենեակում և այլ ևս ոչինչ ցաւ չէ զգում ոտքի մէջ։

—

Մեզ գրում են ԱՍՏՐԱԽԱՆԻՑ որ Պարզեանց Սուքիաս եպիսկոպոսը այս օրերս այդտեղից ճանապարհ ընկաւ դէպի Էջմիածին։ Ինչպէս յայտնի է, սրբազանը սինոդի անդամ է նշանակված։ Ուրիշ կողմից մեզ հաղորդում են, որ սրբազանը արդէն հասել է Էջմիածին։

—

Այս օրերս Բաքվայիսում, ինչպէս հաղորդում են տեղական ռուսաց լրագիրները, սպասում են ծովային մինիստր Շեստակովին, որը պէտք է գայ Բաթումից, և պէտք է մի քանի օր մնայ այդ կողմերում։

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են, մայիսի 1-ից, հետևեալը։ «Երկկ ճանապարհ ընկաւ այստեղից դէպի Էջմիածին սրբազան Սաղինեանց։ Նրա հետ միասին գնաց և Նուխու յաջորդ հայր Սաթունեանց, միանդամայն հրաժարվելով, ինչպէս ասում են, այնտեղի յաջորդութեան պաշտօնից։»

—

ՇՈՒՇՈՒՑ մեզ գրում են, որ այդտեղի բնակչան զղրոցի մի հայ աշակերտ Հայկ Ադամեանց նկարել է այս օրերս մի ձիթանկար պատկեր, որ ցոյց է տալիս մեծ ձիրք երիտասարդի մէջ։ Երիտասարդը առաջին անդամն է փորձում գոյներով նկարել, իսկ մինչև այժմ նա նկարել է մի քանի պատկերներ, պատմական բովանդակութեան, միայն ա ռ ա ջ ո վ։ Այժմ Ադամեանց պատրաստում է մի այլ ձիթանկար պատկեր, բնութիւնից վերցրած մի պէյզաժ։ Թղթակիցը լսել է որ երիտասարդ նկարիչը, որ 19 տարեկան է այժմ, մտադիր է իր նկարչական արհեստը կատարելագործել մի որ և է բարձրագոյն դեղարուեստական դպրոցում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԴԻՊԼՕՄԱՏԻԱՆ

Քաղաքական կոչված բաղմաթիւ գործերը, որոնցով այնքան հարուստ է այժմեան Եւրոպան,—շարունակվում են մնալ առանց լուծվելու։ Եւրոպական դիպլօմատիան՝ այդ բաղմագոյն քաղաքական կօնցերտի մասնակցողները՝ իշխան Բիսմարկի ղեկավարութեամբ այնպիսի ընթացք ունեն, որ դժուար թէ եւրոպական հասարակական կարծիքը շուտով կարողանայ հանգստանալ քաղաքական խնդիրների և յարաբերութիւնների միշտ մի և նոյն կրկնողութիւններից։ Համլէտի նշանաւոր ասացուածքը՝ «Բառեր, բառեր, բառեր» շատ յարմար է գալիս եւրոպական դիպլօմատիայի բռնած ընթացքին։ Ամիսներ, բայց ինչ ամիսներ, տարիները անցնում են և ամեն բան նոյն դրութեան մէջ է, ինչ դրութեան մէջ որ առաջ էր։ Բուլգարական խնդիրը էլի խնդիր է մնացել. Սոֆիայի գահի վրա իշխան չը կայ, և ինամակալութիւնը շարունակում է կառավարել իր ցանկութեան համաձայն Բուլգարիան։ Որքան աղմուկներ, որքան նախագծեր, որքան յարաբերութիւններ եղան,—բայց էլի Բուլգարիան նոյն դրութեան մէջ է, ինչ դրութեան մէջ որ գտնվում էր սրանից մօտ մի տարի առաջ։ Ֆրանս-գերմանական յարաբերութիւնների խնդիրը ա ռ ա ք ե ր ի ց դէնը չէ անցնում. պաշտօնական լրագիրները գրչի կռիւ են տալիս. դիպլօմատիայի օրգան—լրագիրները թիւդեցնում են օդը իրանց յարձակմունքներով, դիպլօմատիական բանակռիւներով, բէյլիստագը արձակվում է, կազմվում է նոր բէյլիստագ, պատերազմական օրինագծեր են առաջարկվում, միջամտում է Հռոմի պապը՝ ձերբակալվում է Շնէբէլ, Փարիզի մէջ ցոյցեր են անում,—բայց Բէյնի հովիտում ֆրանսիական և գերմանական ընդհարումների նշան դիպլօմատիան տալու միտք էլ չունի.... Անդլիան շարունակում է իր ընթացքը, նոյն եգիպտական անվերջանելի հարցը, նոյն Հնդկաստանի քաղաքական ապահովութեան խնդիրը, նոյն աւգանական գործերը, նոյն Պոլսի պատմական նշանակութեան հանելուկը.... Երկար բացատրութիւններից յետոյ այսօր գոյութիւն չունի, ինչպէս երևում է, գերմանա-աւստրո-իտալական դաշնակցութիւնը և Աւստրիան էլի շարունակում է նոյն անորոշ դերը կատարել Բալկանի վրա, թէև շատ պատճառներ կային, որոնք հրաւիրում էին կամ առաջ գնալ, կամ բոլորովին յետ քաշվել։ Միջազգային յարաբերութիւնների գործը այդպիսով նոյն է, ինչ որ շատ առաջ. բոլոր պետութիւններն էլ սպառազինվում են, ամենքն էլ պատերազմի են պատրաստվում, բայց ամենքն էլ խաղաղութեան մէջ են և երկրի նիւթական ոյժերը ծառայեցնում են պ ա տ ե ր ա զ մ ա կ ա ն անորոշ պատրաստութիւնների համար։

Եւ այդ բոլորը այն պատճառով, որ դիպլօմատիան «քաղաքական հորիզոնը մառախլապատ է տեսնում», պատրաստ լինելը անհրաժեշտ համարելով։ Ամեն բան պատրաստ է, բայց հ ա ն գ ո յ ց ը չէ լուծվում։ Մի բան միայն անհերքելի է. այդ պ ա տ ր ա ս տ լինելը այնքան թանգ է նստում, այնքան ծանր է ներգործում ժողովուրդների վրա,—որ դուցէ մօտիկ ապագայում առաջ կը գան միջազգային վտանգների բոլորովին նոր պատճառներ, ինչպիսին աւստրիական ազգու-

թիւններ ներքին յարաբերութիւնների հարցն է, և այն և այն....

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԻԱՅԻ

Կ. Պոլիս, 25 ապրիլի

Երկկ օրը չատ զեղեցիկ էր. պայծառ արեգակ մը լոյսով կողողէր Պոլիսը: Առաւօտուն ալքերնիս բանալով կըսկինք, երկիւղ չը կայ, այսպիսի օրով մը Ազգ. Ժողով կը դումարուի: Առանց յուսահատելու գնացինք ի Ժողովատեղին, որ տակաւին Գալաթիայ է: Միայն իմ մասին խօսելով, բնակարանէ Ազգ. Ժողովոյ երթալ և անոյ վերադառնալ ճիշդ չորս ժամ միայն ճանապարհի պահուած է:

Բաւական բազմութիւն կար. ժամը առաւօտեան 10-ին Ժողովը լացուցաց, և մի քանի ատենական գործողութիւններէ վերջ Պատրիարքի հրաժարականը ինդրոյ առարկայ էր: Ատենապետաց դիւան ըսուած մարմինը գիտէր թէ այդ հրաժարականը պիտի ընդունուի, ուստի նախապէս միացեր են, ամեն օրէնք ոտակոխ ընելով, տեղեկագիր մը պատրաստեր են և Ժողովին բերած են: Կառաջարկեն որ Պատրիարքի հրաժարականը ետ մնայ, մինչև ժամանակ մը չարունակէ պատրիարքութիւնը մինչև որ մի քանի խնդիրներ կարգադրուին և մասնաւորապէս Երուսաղէմայ վանուց կանոնագրի քննութիւնն առաջի: Ելեւմտականներէ ոմանք դիտողութիւն ըրին թէ այդպիսի տեղեկագիր մը օրինաց հակառակ է: Բայց օրէնքը ի ձեռս.... ատենապետաց դիւանի է: Բարձրագոյն խնդիրներ կան և այն և այն, հիմա սա գործը կարգադրենք, յետոյ օրէնքի խնդիրը կը նայինք: Ատենապետը, պ. Մերիէմ-Գուլի, որ մեղմակից մ'է ամեն պարագայի մէջ ատենապետաց դիւանի, որոյ գլուխն է նաև, ըրաւ չըրաւ ուեցաց բողոքող երեսփոխանները: Կարդաց իւր տեղեկագիրն և մինչ կը պատրաստուէինք խօսել ընդունելու կամ չընդունելու Պատրիարքի հրաժարականը և ահա յանկարծ կը տեսնենք որ պ. ատենապետը պատգամաւորութիւն մը կազմած է, որպէս զի խնդրէ Պատրիարքին իւր հրաժարականին ետ առնելը:—Ինչպէս եղաւ, իրաւ որ չեմ գիտեր: Ատենապետը ձեռնածուի դեր կատարեց: Ի զուր տատնջն ալ՝ երեսփոխանք կըսէին ատենապետին. «ատենապետ էֆէնդի, ինչու թոյլ չէք տար որ վիճենք Պատրիարքի հրաժարականի մասին. ուրիշ խնդիր է թէ կընդունուի կամ ոչ այդ հրաժարականը, բայց կարծիք յայտնենք:» Հաղիւ թէ պ. Շիշմանեան կարծիք յայտնեց որ այդ հրաժարականը ընդունելու է, Նուբեան էֆէնդի այլ կերպ պատասխանեց. ընդունելու չէ ըսաւ: Եւ ահա պատգամաւորութիւնը, բաղկացեալ ինը անձերէ, ճամբայ ինկաւ Երուսաղէմատուն երթալու և քառորդէ մը վերադարձաւ և Ժողովին լուր բերաւ թէ Պատրիարքը հրաժարականն ետ կառնու առժամանակեայ կերպով:

Այնուհետև Ժողովը զբաղեցաւ Երուսաղէմի կանոնագրի խնդրով:—Վիճաբանութիւններ եղան և պիտի չարունակուին: Այժմ պէտք է շուտ վերջացնեն այդ կանոնագրի քննութիւնը, որպէս զի կարենանք Յարութիւն Պատրիարքն ալ հրաւիրել, որ երթայ յԵրուսաղէմ:

Լուր մը տարածուած է թէ՝ Յարութիւն Պատրիարք պիտի յաջողի մօտ 150,000 բուրլի տարեկան կառավարութենէն ի հաշիւ Երուսաղէմայ պարաւոյ: Զինուորական տրոց փոխարէն պիտի տրուի այդ գումարը և այդ պատճառաւ է, որ երեսփոխաններէն ոմանք վարանեցան անմիջապէս ընդունել Պատրիարքի հրաժարականը: Կը կարծէին թէ գործը դէշ կըլլար:

Ինչ և է չենք կարծեր որ աւելի քան 3—4 ամիս Յարութիւն Պատրիարք կարենայ չարունակել: Միայն թէ կը դիտենք որ Յարութիւն Պատրիարք որ միշտ առիթ կրծոնէ Ներսէս Պատրիարքին դէմ բան մը ընելու և կըսէր թէ՝ ինք զէվզէկ մարդ չէ, հրաժարականը որ տայ ետ չառնուր, ահա երկու տարուան մէջ երկու երեք անգամ հրաժարական տուաւ և ետ առաւ:

Հայկակ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Թաւրիզ, ապրիլի 15-ին

Զարագաղի հայ ազգարնակութեան վերաբերեալ նշանաւոր գործերի մասին չարունակում եմ ձեզ հաղորդել: Արպատականի արտաքին գործոց պաշտօնեայ Այիդ իլ-Մուլքն յօդուտ իր խաւարային նպատակի աշխատեց, որքան կարելի է, չէզոքացնել սրբազան առաջնորդ Սահակեանցս episkopոս Մխիթարեանի միջամտութիւնը, որով նա ուզում էր պաշտպանել իր հարատեւարեալ ժողովրդին, սակայն չը կարողացաւ հասնել իր դաւադիր ձգտումներին: Սրբազան առաջնորդը աւանց վնասման չարունակեց իր ժողովրդի զատական գործը թէհրանում և ունեցաւ բաւարար հետեւանք: Նեփիշա գիւղի հայերը ուացան լիովին իրանց գրկանքը Ահմադ-խանից: Գերասահման Լիմիր-Նիզամին (ընդհանուր հրամանատար Ատրպատականի) հրամանով բանտարկուեցաւ այստեղ Թաւրիզանդ գիւղի հայերի կողոպտող Մահմադ-Վալի-խանը, և գիւանատից ուղարկեցին Զարագաղ յատուկ պաշտօնեաներ, որոնք յետ ստանալով չարագործներից հայոց կողոպուտը, անմեղների վերադարձին իւրաքանչիւրին իրանց հասանելիքը: Որովհետև Ահմադ-խանի կալուածների մէջ գտնվում են նաև եօթն հայոց գիւղեր, և այդ բռնաւորի հարատեւարութեան լուծը անտանելի լինելով հայոց համար՝ օգուտ քաղելով դէպքից, գիտեմ են սրբազան առաջնորդի պաշտպանութիւնը, որպէս զի միանգամայն կարճվի Ահմադ-խանի իրաւասութիւնը իրանց վրայից, և եթէ ունեն վճարելի պետական և կալուածական տուրք, վճարեն դատարանից նշանակված պաշտօնեային և ոչ Ահմադ-խանին, որ տատնապատիկ աւելի է ստացել: Հայոց այդ իրաւացի պահանջը և բողոքը առաջ տանելու համար համերաշխ ցանկութեամբ և եռանդով աջակցեցան սրբազան առաջնորդին մեծապատիւ պարոնայք՝ վահառականապետ Սարգիս Յովհաննէսեանց, մահտեսի Սիմէօն Թումանեանց, խաչատուր Տէր-Զաքարեանց, և Լիմիր-Նիզամի կարգադրութեամբ՝ սրբազան առաջնորդի բողոքի համաձայն ամենայն բան անօրինվեցաւ հայոց ցանկութեան համեմատ: Ահա առայժմ Զարագաղու մեր ազգայինների գործը այսպէս վերջացաւ:

Սալմասեցի Գէորգ մահտեսի Թովմասեանի սպանման գործը դեռ չէ վերջացել և բանակցութիւնները չարունակվում են: Սոյն դաղանական եղեռնագործութեան համար չարունակվում են թէ սրբազան առաջնորդի և թէ հանդուցեալի աղգականների կողմից դանդաղներ ուղարկվել Աղդաի Թէհրան առ Շահն և առ Մուշաւր-Դավլայն, որից՝ այս օրերս հետևեց խիստ հրաման՝ քննել սոյն սպանութեան անցքի մասին և հետազրով յայտնել ի տեղեկութիւն Վ. Հայաստ. Շահին, սակայն ապագայի ծանր պատասխանատուութիւնը նախազուշակելով և որպէս զի չարագործութեան անցքը չը պարզվի, Թովմասեանի սպանողները սպանեցին և Թովմասեանի տանջող Քեաղում անուն ֆարաշին, դարձեալ հաչակելով թէ՝ ինքն իրան թունաւորել է: Սոյն գործը այժմ անորոշ կերպարանք ունի և սակայն դեռ չարունակվում է:

Բարեմիտ Լիմիր-Նիզամն, որ կրթութեան գործին միշտ հաչտ աչքով և ջերմեռանդութեամբ է վերաբերվում, այս օրերս ցանկութիւն էր յայտնած տեսնել այստեղի հայոց դպրոցի յառաջադիմութիւնը, հրաւիրելով նրանց իր տունը, որովհետև անձամբ ակար լինելով չը կարողացաւ դալ դպրոցը: Ուստի հոգաբարձուների առաջնորդութեամբ, Արամեան դպրոցի ուսուցիչները և համազգեստ հագած աշակերտները բազմ ունեցան ներկայանալ նորին բարձր դերադանցութեան, որի առաջ կարդացին քանի մի ճառեր և երգեցին մի քանի երգեր: Այդ առիթով նորին դերադանցութիւնը գրել էր չնորհակալագրի վրայ սրբազան առաջնորդին, ցանկութիւն յայտնելով ներկայացնել ուսումնարանական կազմակերպութիւնը նորին կայսերական բարձրութեան պարսից դահաժառանգին:

Ակնարան

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Եգիպտոսից եկած լուրերը ցոյց են տալիս, որ Սուդանում ապստամբական շարժումները ուխտակցութիւնները սաստկանում են:

—Բերլինից գրում են, որ պրուսական սկզմի պահպանողական կուսակցութեան առաջարկութիւնը՝ թէ պէտք է բարձրացնել գիւղատնտեսական մթերքների մաքսահարկը՝ պաշտպանվում է և իշխան Բիսմարկի կողմից:

—Նիս-Եօրկից գրում են, որ իրլանդական ազգային միութեան այնտեղի անդամները վճռել են խիստ միջոցների դիմել, քանի որ անգլիական կառավարութիւնը սկսել է աւելի մեծ ճնշումներ գործ դնել Իրլանդիայում. լուրեր են տարածում, որ մտադրութիւն ունեն Վիկտորիա թագուհու թագաւորութեան յիսնամեակի տօնախմբութեան օրը՝ մի քանի հիմնարկութիւններ օդը բարձրացնել դինամիտով:

—Վիէննայից գրում են, որ պրոֆէսոր Մասէնին նոր ցոյցեր արեցին:

—Բերլինից գրում են, որ Բիսմարկ առանձին նշանակութիւն է տալիս Անդրաշիի և Տիսայի միասին Վիէննայում գտնվելուն. Բիսմարկի գործոնն են համարում այն բոլոր յարձակմունքները դէպի կոմս Անդրաշի, որոնք հրատարակվեցին նրա օրդանում:

—Անդլիական դաղթական երկիրների կոնֆերէնցիան այս օրերս կը վերջացնի իր պարապմունքները: Կոնֆերէնցիան ամենից առաջ զբաղվեցաւ այն հարցով, թէ պէտք է հիմնել մի պատերազմական նաւատորմ՝ դաղթական երկիրները թշնամիների յարձակմունքներից պաշտպանելու համար:

—Գերմանական մի քանի լրագրներ հաղորդում են, որ Անդլիան առաջարկել է Ռուսաստանին՝ ենթարկել Աղդանիստանը անգլօ-ռուսական խնամակալութեանը: Այդ առաջարկութեան մասին համաձայնութիւն չէ կայացել, որի պատճառով և Պետերբուրգում սկսած բանակցութիւնները չատ դանդաղ են առաջ գնում:

—Վիէննայից գրում են, որ այնտեղ մի առանձին նշանակութիւն չեն տալիս Բ. Դրան տարածած այն լուրերին, թէ պատրաստվում է մի ծրագիր՝ բուլգարական խնդիրը վերջնականապէս լուծելու համար:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եւրոպական լրագիրները հաղորդում են, որ Սերբիայի Միլան թագաւորի և Նատալիա թագուհու միմեանց հետ ունեցած դժգոհութեան պատճառը այն է եղել գլխաւորապէս, որ Միլան սկսել էր մի առանձին սէրը համակրութիւն ցոյց տալ մի փոքրիկ պետութեան դեսպանի չատ դեղեցիկ կնոջը: Նատալիա թագուհին նախանձից սկսեց յանդիմանել իր ամուսնուն անհաւատարմութեան մէջ, և վիրաւորել ամեն մի քայլափոխում դեսպանի կնոջը: Այդ պատճառով Միլան խիստ խօսակցութիւն ունեցաւ իր կնոջ հետ: Որպէս զի սիրահարութեան խնդիրը քաղաքական խնդիր չը դառնայ, Բիսմարկ միջամտեց և հաշտեցրեց թագուհուն թէ թագաւորի և թէ դեսպանի դեղեցիկ կնոջ հետ:

* *
*

Ֆրանսիական արտաքին գործերի մինիստրութիւնը ստացել է Ռուսաստանից մի անդլիացուց, որ յայտնի է որպէս ձեռագրերների հաւաքող, մի տարօրինակ առաջարկութիւն՝ ծախել նրան այն նամակը, որով դերմանական ոստիկանական կոմիսար Գաուչ հրաւիրել էր իր մօտ տեսութեան դալ Ֆրանսիական ոստիկան Շնէբէլին: Այդ պատմական ձեռագրի համար անդլիացին առաջարկում է վճարել 30 հազար ֆրանկ:

„ՄՇԱԿԻ" ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՍԻՍԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 մայիսի: Նոցա Կայսերական Մեծութիւններին, Բիաղանով անցնելիս, մայիսի 4-ին, կէսօրին, դիմաւորեցին՝ նահանդապետը, ազնուականութեան նահանդական և դաւառական ներկայացուցիչները, այլ և տեղական իշխանութեան և քաղաքի ներկայացուցիչները: «Новое Время» լրագիրը հաղորդում է, որ պետական խորհրդի մէջ վճռված է հասարակ դրամագլուխը չատացնել մինչև 80 կոպ., տասն կոպէկանոցը մինչև 15 կոպ., պահելով այժմեանը յայտնի յայտարարութիւնների, կնքագրամների և նակլադնոյների վերաբերութեամբ, իսկ կալուածական և ուրիշ գործողութիւնների վերաբերեալ ակտերի և դոկումենտների համար,—բացի անձնական պարտաղրերինը,—ոչ պակաս քան 15 ր. դրամարի, ընդունել 23 տեսակի ակտային թղթեր 23 կոպէկից մինչև 1,031 բուրլի: «Новости» լրագիրը հաղորդում է, որ մշակվում է մի նախագիծ, գաւառական խմբիչքների գործերի ատեանի կանոնների մէջ փոփոխութիւններ մտցնելու մասին:

ԼՕՆԴՕՆ, 5 մայիսի: Արտաքին գործերի մինիստրի օդնականը յայտարարեց համայնքների ժողովում, որ Անդլիան հրաժարվել է պաշտօնապէս մասնակցել 1889 թվի ցուցահանդեսում այն պատճառով, որ յարմար չէ մասնակցել ուրիշ պետութեան քաղաքական ուսնախմբութեանը, քանի որ այդ ուսնախմբութեան մասին այնտեղ դոյութիւն ունեն զանազան տեսակ կարծիքներ:

ԲՐԻՍՍԷԼ, 5 մայիսի: Դէնէգաու նահանգում՝ քարածուխի չատ հանքերում տեղի ունեցան բանտորների գործադուլներ: Գործադուլ անողների թիւը հասնում է 10,000-ի: Անկարգութիւնների առաջն առնելու համար խիստ միջոցներ են ձեռք առնված. գործադուլի մասին զսնվող քաղաքներում զօրքին հրամայված է չը հեռանալ զօրանոցներից. կարգադրութիւն է եղել, հարկաւոր դէպքում երկաթուղով գործադուլի տեղը ուղարկել 5,000 մարդ: Կառավարութիւնը վճռել է ամեն միջոց գործ դնել կարգը պահպանելու համար:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 մայիսի: Բարձրագոյն հրամայված է, անպայման արգելել 1887 թվի նաւագնացութեան սկզբից ներքին ջրային ճանապարհների վրա լողացող նաւերը սովորական կերօսինով լուսաւորելը, և դրան փոխարինել ուրիշ այնպիսի վառելանիւթերով, որոնք վտանգաւոր չեն հրդեհի տեսակէտից: Հրատարակված են կանոններ, որոնք վերաբերում են նաւթի և այլ դիւրավառ նիւթերի տեղափոխութեանը, և որոնցով պահանջվում է այդ տեղափոխութիւնը կատարել ամուր և ապահով ամաններում:

ՕԴԷՍՍԱ, 5 մայիսի: Սերբիայի թագուհին, թագաժառանգի հետ միասին, հասաւ այստեղ այսօր առաւօտեան 9 ժամին: Երկաթուղու կայարանում թագուհուն դիմաւորեցին՝ զօրքի հրամանատարը, քաղաքապետը, քաղաքագլուխը, և Պետերբուրգից եկած դեսպան Գրուիչ: Թագուհին իջաւ «Ս. Պետերբուրգ» հիւրանոցում:

ՎԻԷՆՆԱ, 5-ին մայիսի: Սոֆիայից հաղորդում են, որ բուլգարական կառավարութիւնը վճռել է կազմակերպել Հայրենասիրական միութեան մասնաժողով: Վիէննայի մի քանի բանկեր պատրաստ են, ինչպէս երևում է, նպաստել բուլգարական կառավարութեանը, 20 միլիոն ֆրանկի փոխառութիւն տալով:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 6 մայիսի: Մայիսի 4-ին երեկոյեան Կոզլովի երկաթուղու կայարանում Նոցա Կայսերական Մեծութիւններին դիմաւորեցին Տամբովի նահանդապետը, ազնուականների դաւառական առաջնորդը և դաւառի ատաբէյները: Այսօր թագաժառանգի ծննդեան օրվայ պատճառով, մայրաքաղաքը չքեղ կերպով զարդարված է դրօշակներով: Խաչիէվեան մայր-եկեղեցում, պալատի բարձր պաշտօնեաների ներկայութեամբ դոհացողական մաղթանք կատարվեցաւ: Պետական քարտուղար Պոլովցէվին, բարձրագոյն հրովարտակով չնորհված է ս. Ալէքսանդր Նէվսկու շքանշանը: «Новое Время» լրագիրը լսել է, որ դէմսովոի գլխաւորներին վերաբերեալ կանոնադրութեան քննութիւնը պետական խորհուրդը յետաձգել է մինչև աշնանային սեսիայի սկիզբը:

ՓԱՐԻԶ, 6 մայիսի: Պատգամաւորների ժողովը 275 ձայների առաւելութեամբ 257-ի դէմ մերժեց կառավարութիւնից հաւանութիւն գտած հերթական գործերին անցնելը, որով վստահութիւն է յայտնվում դէպի կառավարութեան և բիւդէտային յանձնաժողովի աղդասիրութիւնը, անհարժեշտ է համարվում խնայողութիւն անել և յոյս է յայտնվում, որ յանձնաժողովի և կառավարութեան համաձայնութեամբ կաջողվի վերականգնեցնել բիւդէտի հաւասարակշռութիւնը: Այդ ձայնաւորութիւնից յետոյ մինիստրները հեռացան պատգամաւորների ժողովից և մի փոքր ժամանակից յետոյ Գոբլէ ներկայացրեց Գրէվիին մինիստրութեան խնդիրը հրաժարականի մասին:

ԲՐԻՍՍԷԼ, 6 մայիսի: Գործադուլի տեղում հանդստութիւն է տիրում: Միայն Լակրուաֆի մէջ տեղի ունեցաւ ժանդարմների հետ ընդհարում, որի ժամանակ սպանվեցան երկու բանտորներ:

—

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Մայիսի 5-ին

Ռուսաց 1 բուրլ Լօնդօնի վրա արժէ	$21^1/_2$	պէնս.	
— — Համբուրգի վրա —	$183^1/_4$	պֆ.	
— — Փարիզի վրա —	$226^1/_2$	սան.	
Ոսկի — արժէ — —	9	›	24 կ.
Մաքսային կուպօններ — . .	178	›	— ›
Արծաթ — — — . . .	1	›	34 ›
Բօրսային դիսկօնտներ — . .	$4^1/_8$	›	6% ›
Պետակ. բանկ. 5% տոմս 1-ին չրջանի	99	›	50 ›
— — — — 2-րդ —	99	›	25 ›
— — — — 3-րդ —	99	›	12 ›
— — — — 4-րդ —	99	›	12 ›
— — — — 5-րդ —	99	›	12 ›
— — — — 6-րդ —	—	›	— ›
Արևելեան 5% փոխառութ. 1-ին չրջ.	99	›	75 ›
— — 2-րդ —	99	›	87 ›
— — 3-րդ —	100	›	— ›
Ներքին 5% առաջին փոխառութ.	266	›	— ›
— երկրորդ —	244	›	— ›
$5^1/_2$% բլնտա	102	›	37 ›
Ոսկեայ բլնտա	197	›	— ›
Եօթներորդ կօնսօլիդած փոխառութիւն	167	›	— ›
Նոր երկաթուղային բլնտա . .	99	›	25 ›
5% գրաւական թղթեր կալուած. փոխ. կրեդ. ընկ.	168	›	75 ›
Գրաւ. թղ. Ազնւ. բանկի . . .	98	›	62 ›
$5^1/_2$% գրաւական թղթեր խերսոնի կալուած. բանկի.	98	›	25 ›
6% գրաւակ. թղ. Խարկովի կալ. բան.	102	›	25 ›
— — Պոլտավայի — —	101	›	50 ›
— — Պետ. Տուլսկ. — —	101	›	87 ›
— — Կիևի — —	101	›	75 ›
— — Մոսկվայի — —	103	›	— ›
— — Բեսարաբ. Տավր. —	101	›	50 ›
— — Նիժ. Սամար. —	101	›	75 ›
— — Վիլնայի —	101	›	87 ›
— — Թիֆլիսի—27 և 43 տ.	—	›	— ›
— —Բուենոսայիսի-18 և 43 տ.	—	›	— ›
Վոլգայի-Կամայի բանկի ակցիաները	665	›	— ›
Ռուսաց երկաթուղիների գլխաւ. ընկ.	276	›	— ›
Բիբիկով-Վոլգոյի ընկ.	102	›	75 ›

Ս. Պետերբուրգի քաղաքային օրի-

գացիաներ.	95 ›	87 ›
Մոսկվայի քաղաք. օբլիգացիաներ .	96 ›	— ›
Օդէսայի — — .	95 ›	25 ›
Թիֆլիսի քաղաք. կլեդ. ընկ. օբլ. .	— ›	— ›
Նոր փոխառութիւն.	84 ›	75 ›

Ս. Պետերբուրգի բորսայի տրամադրութիւնը ֆոնդերի վերաբերմամբ ամուր է։

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ԱԽԱԼՑԽԱ. Ախալցիխայի. Ձեր յօդուածը տպելու չենք։

ԲՕՍՏՕՎ (Դոնի վրա) Մ. Բ. Ճչմարիտ չարժէ հին և արդէն մոռացված հարցը, որ մի և նոյն ժամանակ ինքն ըստ ինքեան չատ անհնչան էլ է, նորից յարուցանել։

ԹԻՖԼԻՍ. Օ. Ի. Գ. Ձեր անունով ստացվեցաւ մի նամակ խմբագրութեան մէջ։ Գուցէ դա այն նամակն է, որին դուք սպասում էիք։

ԲԱԳՈՒ. Գ. Ա. Ցաւում ենք, բայց տպել չենք կարող։

ՄՕՍԿՎԱ. Գ. Ե. Սովորեցէք վարք ինչ աւելի քաղաքավարի լինել։ Այն անքաղաքավարի և համարձակ ձևով, եթէ աւելի չասենք, որով դուք վերաբերվում էք դէպի մարդիկ, դուք կեանքի մէջ մի քայլ անել չէք կարող։ Եւ եթէ մենք ասեցինք որ «Մշակը» հասարակական օրգան է, այդ չէ նշանակում, որ մենք պէտք է անպայման և կուրօրէն տպենք մեր լրագրի էջերում ամեն բան, ինչ որ մեզ ուղարկում են։ Եթէ մենք մի անգամ անձամբ ասեցինք ձեզ «մեզ մի մոռանաք», այդ չէ նշանակում որ դուք այժմ իրաւունք պիտի ունենաք մեզ հետ յանդուգն լինել։ Դա էլ երևի մեր ինտելիգենցիայի լոգիկա է. երբ ձեզ հետ քաղաքավարի են լինում, դուք ձեզ իրաւունք էք համարում անմիջապէս կոպիտ ու յանդուգն լինել։ Մեզ համար մի և նոյն է, մենք այսուհետև պարզապէս կարում ենք ընդ միշտ մեր բոլոր յարաբերութիւնները ձեզ հետ, բայց ձեր օգտի համար խորհուրդ ենք տալիս ձեզ այնքան մեծամիտ չը լինել, աւելի համեստ լինել և աւելի քաղաքավարութեամբ վարվել մարդկանց հետ։ Այդ վերաբերվում է և ձեզ և ձեր ընկերներին, որոնք մի քանի շաբաթ առաջ ձեզ հետ միասին ստորագրեցին դէպի մեզ ուղղված նամակը։ Մնաք բարև։

Խմբագիր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—10—11 *ժ. վիրաբուժական, վեներական և ատամի ց.*
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆՑ—9—10 *ժ. կանանց և երեխայոց ց.*
ԲՈՒԴԿՈՎՍԿԻ—10—11 *ժ. ներքին, երեխայոց և կանանց ց.*
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ԿՕՐՕՆԱ—11—12 *ժ. կանանց և երեխայոց ց.*
Ա. ԳՈՒՐԿՈ—$12^1/_2$—$1^1/_2$ *ժ. աչքի և ներքին ց.*
ՁԱՑԵՎՍԿԻ—12—1 *ժ. ջղային ց. և էլէկտրականութեամբ։*
ԱՐՏԵՄԻԵՎ.—12—1 *ժ. երեքշաբթի և ուրբաթ կանանց ց.*

ԵՐԵԿՈՆՆԵՐԸ

ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—6—7 *ժ.*
Հիւանդանոցումն է մանկաբարձուհի Մօղեր։
Վճար—50 կ.։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) համար համաձայնութեամբ։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԻԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.

(N. PAQUET ET COM.)

Կանոնաւոր և ուղղակի երթևեկութիւն ՄԱՐՍԵԼԻ *և* ԲԱԹՈՒՄԻ *մէջ և փոխադարձ.*

Հորեքշաբթի, մայիսի 13-ին, ՄԷՆԳՐԵԼԻԱ (MINGRÉLIE) *շոգենաւը, նաւապետ* ԺԻԲՈՒԷՆ (GIBOIN) *դուրս կը գնայ Բաթումից դէպի Տրապիզոն, Օրդու, Սամսօն, Կ. Պոլիս և Մարսէյլ։ Տեղեկութիւնների մասին պէտք է դիմել ընկերութեան գործակալներին. Բաթումում պ. Դարանիօնին և Թիֆլիսում պ. Բէնօին, նախկին Արծրունի դպրեվէում,* № 103. 4—4

Hotel Nemecki Edmunda Dziechcinskiego, Warszava, Ulica Dluga, № 31.
(Нѣмецкая гостинница Эдмунда Дзехцинскаго, въ Варшавѣ, Долгая улица, № 31).

Պ. Էդմունդ Դզեխցինսկու «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ» Վարշավայում, գտնվում է քաղաքի կենտրոնում, գլխաւոր կառավարչական տեղերի մօտ։

90 սենեակներ, 30 կոպէկից մինչև 3 բուբլի օրական գնով։ Բէստորան և քաղցրեղէնների խանութ։ Ճաշը 30 կոպէկից մինչև 1 բուբլի։ Կառքեր և դիլիժանսներ դէպի բոլոր երկաթուղիները։ Կառքերի վարձը չատ էժան։

Գրադարան և օտար լրագիրներ՝ ձրիապէս հիւրերի համար։ «ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՀԻՒՐԱՆՈՑԸ», որ յաճախված է բազմաթիւ հիւրերով Թիֆլիսից և նրա շրջականերից, ստանում է այդ հիւրերի համար հայոց «ՄՇԱԿ» լրագիրը։

(Հ.)

Въ редакціи газеты „МШАКЪ“ продаются слѣдующія брошюры:

1) „Экономическое Положеніе Турецкихъ Армянъ“, публич. лекція Д—ра Григорія Арцруни, переводъ съ армянскаго А. Аракелянца. Цѣна 25 коп.

2) Die Oekonomische Lage der Armenier in der Türkei, ein öffentl. Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von A. Amirchanjanz. Preis 25 kop.

3) Die Hungersnoth in Türkisch-Armenien, ein Vortrag von Dr. Grigor Arzruni, übersetzt von Amirchanjanz. Preis 20 kop.

Иногородные, желающіе получить брошюры, благоволятъ присылать по 30 коп. почтовыми марками, за каждую брошюру.

Адресъ. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ“, или Tiflis, Redaction „Mschak“.

(Հ.)

ՊՐՕՖԻԶՕՐ Ա. ՇՏԷԽԷՐԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

ԱՏԱՄՆԵՐԻ ՅԱՒԻ ԵՒ ՓՁԱՆԱԼՈՒ ԴԷՄ

ՊՕԴՕԼԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԴԵՂ. ԿԱԹԻԼՆԵՐ 80 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՕԿԱՅԻՆԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ԷԼԻԿՍԻՐ 80 ԿՕՊ.
ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԱՏԱՄՆԱՅԻՆ ՓՈՇԻ 30 ԿՕՊ.

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ. *ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ կովկասեան դեղավաճառատան, և պ. պ. Շահպարոնեանցի, Մակկէրի, Սէնչիկովսկու և Ագմուրովի դեղատներում։ ԲԱԳՈՒԻ ՄԷՋ՝ Բէկկէրի մօտ, ՔՈՒԹԱՅԻՍՈՒՄ՝ կոկոչեվի մօտ, ՍՏԱՎՐՕՊՕԼՈՒՄ Բրօխնոցկու մօտ և ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐՈՒՄ։* (Հ.)

ԾԽԱԽՈՏ ԵՒ ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐ

ԲՕՍՏՕՎԻ (Դոնի վրա) ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐՆԵՐԻ

ԱՍԼԱՆԻԴԻ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԻ

Մագազինը Դվորցովայա փողոցում, Ղալամքարովի տանը, Թիֆլիսում, պատիւ ունի յայտնելու պ. պ. ԾԽՈՂՆԵՐԻՆ *և* ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻՆ, *որ փետրվարի 15-ից ներկայ թուականս մենք բաց արինք ծխախոտի առևտուրը, որտեղ կարելի է ստանալ* ԾԽԱԽՈՏԻ *և* ՊԱՊԻՐՈՍՆԵՐԻ *ամեն տեսակները մեր գործարանից բերված։ Մեր* ԾԽԱԽՈՏԸ *իր առանձին յատկութիւնների համար,—լաւ համ, մեղմութիւն և դուրեկան արօմատ, վայելում է երկարամեայ հռչակ և մեծ տարածութիւն Ռուսաց կայսրութեան և արտասահմանի չատ քաղաքներում։*

Թիֆլիսում նոյնպէս և Անդրկովկասում մեր ֆաբրիկայի ծխախոտի արդիւնքները մինչև այժմ յայտնի չէին, այդ պատճառով մենք բաց արինք ծխախոտի մագազինը, ցանկանալով այդ մեր արդիւնքները երկրի մէջ մուցնել։

Խոնարհաբար խնդրում ենք պ. պ. ծխողներին և վաճառականներին անտես չառնել ծանօթանալու մեր ֆիրմայի արդիւնքների հետ։

Օտարաքաղաքացիների պահանջները կատարվում են չատ և ճիշդ կերպով, փոստի ծախսը մագազինի վրա է։ Պրէյսկուրանտները ցանկացողներին անվարձ են ուղարկվում։

☞ Պ. Պ. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՈՒՄ Է ԳՈՐԾԱՐԱՆԱԿԱՆ ԶԻՋՈՒՄՆ։

ԱՍԼԱՆԻԴԻ *եղբայրներ* 4—25

Գ. ԿԷՐԼԷՐԻ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Հերոֆոնների ֆաբրիկայի միակ ազնիւ մօտ, Կովկասում, Միքայէլեան փողոցում, № 84, ստացված են մեծ քանակութեամբ

ՀԵՐՕՖՕՆՆԵՐ

կատարելագործված, դուրեկան ձայնով, նոյնպէս լաւ ընտրութիւն նոտաների Հերոֆոնի համար։ Օտարաքաղաքացիների պահանջները ճշդութեամբ և առաջին փոստայով են կատարվում։ Նոտաների կատալոգները՝ թէ Հերոֆոնների և թէ Արիսաֆոնների համար, ըստ պահանջման ուղարկվում են անվարձ։

3—20

50—100

ВЫСОЧАЙШІЕ Утвержденное Кавказское Товарищество торговли антекарскими товарами въ Тифлисѣ (Графская ул., домъ бывш. Шабурова, во дворѣ).

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԴԵՂԱՏԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՎԱՃԱՌՄԱՆ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ (Գրաֆսկայա փողոց, նախկին Շաբուրովի տանը, բակում)

ՆԵՐԿԵՐԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸՆ

ՆԵՐԿԵՐ զանազան գոյնի, թէ չոր և թէ խլղով պատրաստած. նոյնպէս և հեղուկ ներկեր, որոնք բոլորովին պատրաստ են գործածութեան համար։
ԷՄԱԼ, կաղմող սպիտակ ներկ։
ԻՂ, կապտաւուն և կանաչի թէ հում և թէ եփած։
ԿՏԱՒ, ներկեր և սպիտակներ նկարիչների համար։
ՎՐՁԻՆՆԵՐ, խոզանակներ, աւելներ, սպունգներ և դեղաճառութեան ուրիշ պիտոյքներ։

Водопроводное заведеніе В. Я. Гельбердта, Сололаки, домъ Сумбатова. Имѣю честь увѣдомить Г.г. домовладѣльцевъ, строителей и подрядчиковъ, что въ моемъ заведеніи имѣется большой выборъ усовершенствованныхъ и принятыхъ въ Англіи, Франціи и Германіи водопроводныхъ системъ, какъ то: ватерклозеты, раковины, писсуары, умывальники, души, ванны, цилиндрическіе печи для ваннъ, сифоны, трапы, шаровые краны желѣзныя, гальванизированныя и свинцовыя трубы и всевозможные краны. Беру установку ватерклозетовъ, укладку трубъ и устройство водопроводовъ по системѣ принятой въ столичныхъ городахъ. Кромѣ того, беру ремонтъ домовъ при весьма выгодныхъ для хозяевъ условій. Имѣется для дачниковъ, большой выборъ выносныхъ комнатныхъ ватерклозетовъ, цинковыхъ ваннъ, душъ, бедэ и поливальницъ.

2—3

ՈՒՍՈՒՄՆՄԱՆ—ՊԱՆՍԻՕՆ ԵՒ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶ

Երկու սեռի մանուկների համար

ՕՐ. Ս. Վ. ԱՐԳՈՒԹԻՆՍԿՈՒ

Տեղափոխվում է ամառ ժամանակ ԿՕԶՕՐ։ Տղաներին Կանսիական Գիմնազիայի և կադէտների Կօրպուսի ստորին դասատները պատրաստելու համար, նոյնպէս աղջիկներին Իգական Գիմնազիա և Ինստիտուտ պատրաստելու համար՝ ուսումնարանում կը լինի ուսուցիչների և ուսուցչուհիների պահանջվող կազմակերպութիւնը։

Ֆրանսիական լեզուի մէջ վարժվելու համար երեխաների հետ կը լինի մի ֆրանսիուհի։

Արձակուրդների ժամանակի համար երեխաների ընդունելութիւնը սկսվելու է 26-ից ապրիլի։ 5—5

„ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ“

(Вѣнскій магазинъ)

Գօլովինսկի պրոսպեկտի վրա, Մդիվանիի տանը.

Պատիւ ունեմ յայտնելու Թիֆլիսի յարգելի հասարակութեանը, որ մեր օրերս ստացայ ՎԻԵՆՆԱՅԻ, ՎԱՐՇԱՎԱՅԻ *և* ՄՕՍԿՎԱՅԻ *ամենաառաջնակարգ գործարաններից մեծ քանակութեամբ* ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ *և* ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ *գարնանային և աշնանային պատրաստի* ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ *ամենավերջին ձևի։*

Գները ամենի համար ՄԱՏՉԵԼԻ *և ձեռնտու են։*

Վ. Խուդավերդեանց 8—10

Дозволено цензурою, Тифлисъ 6 Мая 1887 г. Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорисъ-Меликовская ул. д. каз